

незначно перевищували показники дослідної. Прирости маси тіла курчат контрольної групи були значно меншими.

Висновки

1. Встановлено, що чим менше патогенної мікрофлори виділяється з послідом птахів, тим менша її кількість надходить у повітря і не реконтамінує птахопоголів'я.
2. Препарат Біо-мос стимулює зростання живої маси птахів природнім шляхом, покращуючи їх здоров'я.
3. Морфобіохімічні показники знаходились в межах фізіологічної норми. Значення гемоглобіну в групі курчат, що отримували Біо-мос на протязі всього досліду були вищими порівняно з іншими групами.

Література

1. Oyarzabal O.A, Fructooligosaccharide utilization by Salmonellae and potential direct-fed-microbial bacteria for poultry / O.A Oyarzabal, D.E. Conner, W.T. Blevins // Journal of Food protection. - 1995. - № 58. - P. 1192-1196.
2. Байдевятов Ю. Санітарні перерви та санація пташників / Ю. Байдевятов // Ветеринарна медицина України. - 2001. - №11. - С. 39.
3. Болезни птиц при нарушении микроклимата // Эффективное птицеводство. - 2006. - № 11(23).- С. 42 - 44.
4. Каширская Н. Ю. Значение пробиотиков и пребиотиков в регуляции кишечной микрофлоры / Н.Ю. Каширская // Русский медицинский журнал. - 2000, - №13-14. - <http://www.rmj.ru/rules.htm>.
5. Козак С.С. Применение пробиотиков для цыплят-бройлеров / С.С. Козак // Эффективные корма и годівля. - 2006. - № 12(24). - С. 22-25.
6. Кокунин В.А. Статистическая обработка данных при малом числе опытов / В.А. Кокунин // Укр. Биохим. Журнал. - 1975. - 47, №6. - С. 776-791.

ПРЕБИОТИКИ В КОРМЛЕНИИ ЦЫПЛЯТ-БРОЙЛЕРОВ

Кучерук М.Д., к.вет.н, ст.преп., Бойко П.З. студент ФВМ 1 курса 7 группы

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, г. Киев

Аннотация. Изучено влияние пребиотика и антибиотика на клиническое состояние цыплят-бройлеров и динамику накопления микроорганизмов в воздухе птицеводческих помещений.

Ключевые слова: цыплята-бройлеры, пребиотик, антибиотик, микрофлора.

PREBIOTICS IN FEEDING BROILER CHICKENS

Maria Kucheruk, c.of v.s., Senior Lecturer, Pavel Boyko student veterinarian

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

Summary The effect of probiotics and antibiotics in clinical status of broiler chickens and the dynamics of accumulation of microorganisms in the air poultry premises.

Key words: Broiler chickens, prebiotic, antibiotic, microflora.

УДК 619:616.9-039(075.8)

ДО ПРОБЛЕМИ СКАЗУ В УКРАЇНІ

Литвин В.П., д. вет. н, професор, infection_chair@twin.nauu.kiev.ua

Поліщук В.В., к. вет. н., доцент, vpol@vet.com.ua

Литвиненко В.М., к. вет. н., доцент, infection_chair@twin.nauu.kiev.ua

Грек О.В., магістрант, infection_chair@twin.nauu.kiev.ua

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Анотація. Складна епізоотична й епідемічна ситуація по сказу в Україні - щорічні спалахи серед тварин та смертельні випадки серед людей, потребують особливої уваги фахівців ветеринарної й медичної науки, та необхідність проведення комплексних заходів боротьби, включаючи і пероральну імунізацію диких тварин в епізоотичних природних вогнищах.

Ключові слова: сказ, епізоотологія, епідеміологія.

Актуальність проблеми. Сказ - особливо небезпечне вірусне захворювання всіх

тепнокровних тварин і людини, з гострим перебігом, ураженням нервової системи, що в переважній більшості закінчується летально. На сьогодні відомо 6 неоднорідних генотипів вірусу сказу, виділених в природних умовах в різних країнах світу, від різних тварин. Тому велике значення має виділення і типування штамів, що використовуються у виробництві антирабічних вакцин.

Джерелом збудника сказу є хворі тварини, які виділяють вірус головним чином із слиною. В Україні епізоотія сказу має місце вже понад 30 років і спроби її обмежити або призупинити мають лише тимчасовий успіх. Останнім часом епізоотична ситуація знову різко погіршилась [1, 3, 6, 7, 10].

З даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, сказ входить у п'ятірку найбільш небезпечних інфекційних хвороб людей і тварин, завдає значних соціальних і економічних збитків. Хвороба зареєстрована на території 110 країн світу. Щорічно понад 10 млн. людей зазнають укусів від тварин і лише 4 млн. отримують специфічну антирабічну допомогу. Щорічно, від сказу гине понад 300 тисяч людей та близько 1 млн. тварин [2, 4, 5, 3].

Відомо, що основними носіями і осередками збудника сказу в природі залишаються дикі і домашні тварини, особливо лисиці, куниці, єнотовидні собаки, та кішки. Не випадково, що комітет експертів ВООЗ рекомендував оптимальний рівень популяції лисиць 0,5-1 гол. на 1000 га угідь. Проте цей захід дає лише тимчасовий результат, оскільки популяція лисиць, скорочена на 20%, відновлюється уже через 1 рік, на 40% - через 2 роки і на 60% - через 3 роки [7, 9, 10, 11].

За підрахунками ветеринарних фахівців і працівників мисливських господарств було встановлено, що на неблагополучних територіях щільність лисиць на 1000 га мисливських угідь становила 4,95 особин, що більше ніж у 5 разів перевершує норму. Лисиці - головне джерело збудника сказу в Україні. Особливостями сказу у лисиць є виражена сезонність захворювання. Два підйоми захворювання: 1-ий в лютому - квітні, в час парування лисиць, і 2-ий - у вересні - грудні, коли збільшується щільність їх популяції за рахунок молодих тварин. Проте останнім часом у зв'язку із збільшенням кількості хворих на сказ тварин у містах, населених пунктах виникає небезпека утворення антропогенних осередків сказу (сказу міського типу). Серед сільськогосподарських тварин підйом захворювання відмічається у другій половині року і досягає свого максимуму в осінній період (жовтень - листопад), що обумовлюється більш тісним контактом сільськогосподарських тварин з джерелом інфекції в пасовищний період. Важливими епізоотологічними ознаками сказу природного типу є переміщення центру епізоотії в сільську місцевість, зміна видового складу хворих тварин (зниження захворюваності собак і збільшення захворюваності диких, сільськогосподарських тварин і котів), створення зон стійкого неблагополуччя, та 2 - 3 - річна циклічність підйомів епізоотії. Важливим екологічним фактором, що впливає на епізоотичний процес є чисельність мишоподібних гризунів. Встановлено, що збільшення чисельності мишоподібних гризунів в осінній період супроводжується підйомом захворювання сказом в наступному році. Розмноженню мишоподібних гризунів в свою чергу сприяє тепла і помірно-волога погода в осінній період [8, 12, 13].

Завдання дослідження. Провести епізоотологічний моніторинг розвитку сказу на території України за останніх 15 років та особливості його поширення.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом наших досліджень слугували історичні описи й статистичні дані за останні 15 років та аналіз результатів пероральної вакцинації тварин в приміській зоні м. Києва.

Результати дослідження. Проведений нами аналіз епізоотологічної ситуації за 1996 – 2010 роки представлено на малюнку та в таблицях 1-3. Він свідчать про значне погіршення епізоотичної ситуації щодо сказу в Україні, починаючи з 1999 і по 2010 рік. Найбільша кількість неблагополучних пунктів, як і хворих тварин відмічалась у 2007 році. Особливо в Луганській, Полтавській, Сумській, Харківській і Чернігівській областях.

Упродовж 2000 року в країні проведено 7947 лабораторних досліджень патологічного матеріалу на сказ, з якого виявлено 1502 позитивні проби, що склало 18,9 % від досліджених. З них на долю здичавілих собак і кішок припало 1179 випадків.

За результатами досліджень Київської обласної державної лабораторії ветеринарної медицини в 2008 – 2010 роках в структурі захворюваності сказом за видами тварин тенденція змінилася в бік зростання захворювання серед котів (див. малюнок). На другому місці - червоні лисиці, собаки і велика рогата худоба. Кішки, заражаючись від лисиць у природних епізоотичних вогнищах, стають активними постачальниками вірулентних штамів вірусу сказу у населенні пункти і на тваринницькі ферми.

Почастішали випадки нападу бродячих та домашніх собак і кішок на людей, що призвело до погіршення епідемічної ситуації. Так лише в 2001 році внаслідок інфікування вірусом сказу загинуло 5 чоловік, серед яких троє заразилося від укусів, нанесених хворими на сказ кішками. В Україні за останні 5 років у медичні заклади з причин укусів тварин звернулося понад 100 тисяч чоловік. Щорічно близько 23 тис. людей одержують направлення на антирабічні щеплення.

Однак, антропоургічний характер сказу перетворюється у феномен міського не лише через можливість тривалого збереження вірусу в популяції собак, кішок і інших домашніх тварин. Основною причиною поширення сказу у містах і населених пунктах є погіршення роботи комунальних служб по боротьбі з бездомними тваринами та недостатнє бюджетне фінансування профілактичних заходів.

СТРУКТУРА ЗАХВОРЮВАНОСТІ СКАЗОМ

За видами тварин тенденція змінилася в бік збільшення кількості захворілих котів.

Таблиця 1

Кількість неблагополучних пунктів і захворюлих сказом тварин в Україні (1996-2001 роки)

Область	Рік											
	1996		1997		1998		1999		2000		2001	
	н/п	хв.	н/п	хв.	н/п	хв.	н/п	хв.	н/п	хв.	н/п	хв.
АР Крим	12	13	19	23	23	25	17	19	21	26	13	13
Вінницька	8	8	6	6	11	12	54	55	93	124	24	24
Волинська	2	3	3	4	1	1	2	2	4	4	7	8
Дніпропетровська	1	1	1	1	7	7	9	13	14	16	50	53
Донецька	3	3	12	12	24	27	27	30	32	35	42	47
Житомирська	4	4	3	3	7	7	21	29	46	47	62	69
Закарпатська	2	2	6	6	4	5	7	7	7	9	4	6
Запорізька	6	7	7	7	27	27	12	13	51	55	33	42
Івано-Франківська	6	6	7	7	3	3	4	4	5	5	6	6
Київська	1	1	12	13	16	17	21	22	25	25	17	19
Кіровоградська	8	8	14	14	13	13	10	11	26	29	52	52
Луганська	91	131	123	158	98	117	68	84	113	180	139	222
Львівська	0	0	0	0	0	0	1	1	6	7	10	11
Миколаївська	6	6	1	1	4	4	6	7	1	1	5	6
Одеська	20	26	24	24	30	34	38	40	37	42	47	52
Полтавська	25	70	55	60	107	149	231	345	140	188	137	180
Рівненська	0	0	1	1	0	0	2	2	9	14	16	15
Сумська	31	31	29	29	61	89	94	114	196	207	169	172
Тернопільська	0	0	0	0	1	1	1	1	3	3	15	18
Харківська	10	12	40	45	111	118	85	94	130	138	146	170
Херсонська	41	60	21	31	25	27	20	31	47	49	23	24
Хмельницька	4	4	8	8	2	2	23	23	66	70	62	62
Черкаська	7	7	11	11	42	47	60	65	73	89	55	75
Чернівецька	4	4	11	11	7	7	4	4	4	4	5	5
Чернігівська	6	6	7	7	23	27	94	112	163	215	200	257
Всього	298	413	421	482	647	766	911	1128	1312	1582	1339	1608

Таблиця 2

Кількість неблагополучних пунктів і захворюлих сказом тварин в Україні (2002-2007 роки)

Область	Рік											
	2002		2003		2004		2005		2006		2007	
	н/п	хв.	н/п	хв.	н/п	хв.	н/п	хв.	н/п	хв.	н/п	хв.
АР Крим	24	26	13	16	16	16	2	2	3	3	4	4
Вінницька	42	47	46	49	23	29	41	44	108	132	100	110
Волинська	14	17	18	19	5	5	13	13	27	30	22	25
Дніпропетровська	48	51	26	29	68	79	106	159	45	56	105	139
Донецька	44	45	42	46	66	71	163	201	100	112	234	281
Житомирська	56	56	146	156	25	25	31	31	91	114	166	198
Закарпатська	13	1	5	6	5	5	5	6	2	2	18	18
Запорізька	24	33	13	20	52	75	144	216	63	79	196	274
Івано-Франківська	9	11	7	7	9	10	9	12	5	6	7	7
Київська	25	26	38	40	10	10	8	7	24	27	72	81
Кіровоградська	38	42	60	63	34	38	87	111	121	158	53	62
Луганська	74	104	97	132	76	105	89	118	44	57	151	312
Львівська	5	5	15	17	22	22	7	7	24	25	11	11
Миколаївська	22	22	29	29	14	14	40	50	65	103	38	40
Одеська	44	55	151	178	90	107	50	61	61	71	45	52
Полтавська	168	219	178	221	102	119	160	200	120	143	170	213
Рівненська	15	15	18	18	13	13	21	21	21	22	24	24
Сумська	157	157	139	140	39	39	222	222	57	57	188	188
Тернопільська	6	6	4	5	1	1	40	41	44	47	69	81
Харківська	150	161	94	102	58	59	171	187	36	38	130	140
Херсонська	24	32	22	22	12	12	80	100	71	83	96	104
Хмельницька	86	93	171	184	11	12	31	34	103	115	206	133
Черкаська	65	79	148	194	40	47	65	90	116	156	103	116
Чернівецька	5	5	19	19	9	13	8	8	7	7	14	17
Чернігівська	149	227	220	293	19	19	120	182	266	391	171	246
Всього	1307	1547	1719	2005	819	945	1713	2123	1624	2034	2393	2976

Епізоотологічна ситуація по сказу тварин в Україні (2008-2010 роки)

Види тварин	Рік					
	2008		2009		2010	
	н/п	захворіло	н/п	захворіло	н/п	захворіло
Собаки	446	571	195	221	355	421
Коти	525	611	321	358	412	465
ВРХ	103	141	115	137	158	213
Свині	-	-	-	-	1	3
Вовки	11	13	5	5	9	9
Лисиці	618	728	409	473	539	616
Куниці	17	20	12	14	33	35
Єнотовидні собаки	31	34	16	22	33	39
Борсуки	8	9	3	3	8	8
Лосі	-	-	-	-	1	1
Дикі свині	-	-	-	-	1	1
Бобрі	-	-	-	-	1	1
Тхори	4	6	3	3	4	4
Щурі	1	1	2	2	1	1
Хом'яки	1	1	-	-	1	1
Фретки, ласки	1	1	-	-	1	1
Всього	1797	2171	1094	1254	1581	1854

Яскравим прикладом успішного проведення комплексних протиепізоотичних заходів боротьби зі сказом в Україні був 2003 рік (таблиця 1 і 2). На сьогодні ветеринарні фахівці у співпраці з працівниками лісових господарств докладають зусиль, щодо пероральної імунізації диких м'ясоїдних тварин. Висока ефективність цього методу боротьби доведена в Європейських країнах. Важливе значення має підбір вакцини, здатної створювати стійкий імунітет після перорального застосування 10-ти кратної польової дози і її безпечність як для тварин так і людей.

Найбільш безпечною є вакцина V-RG, створена шляхом введення гена глікопротеїну вірусу сказу із штаму ERA в ген тімідінкінази вірусу коров'ячої віспи. Важливою перевагою вакцини V-RG є її термостабільність і ефективність при польових випробуваннях в АР Крим. Приманки з вакциною розкладають із розрахунку 15-20 доз на 1км.кв. протягом 2-3 днів, а через 3,5 і 8 діб проводять підрахунок з'їдених приманок. Ефективність застосування вакцини вводять через місяць після відстрілу лисиць і серологічного дослідження сироваток крові в РН на наявність специфічних антитіл до вірусу сказу.

Висновки

1. Сказ в Україні набув значного поширення в більшості областей. На їх територіях сформувались природні, стаціонарні, антропоургічні і змішані епізоотичні вогнища із самостійною циркуляцією вірусу в популяціях диких м'ясоїдних тварин і в першу чергу лисиць.

2. Характерною ознакою сказу в останні роки є тенденція до зростання епізоотичних вогнищ антропоургічного типу з переростанням у «міський» сказ і циркуляцією вірусу серед бродячих собак і кішок. Передача збудника відбувається по типу: лисиця – кішка чи собака – сільськогосподарська тварина або людина.

3. Змінити епізоотологічну ситуацію на краще щодо сказу в Україні можливо лише за умови зменшення бездомних бродячих тварин в населених пунктах, інтенсивного впровадження орального методу вакцинації диких м'ясоїдних тварин в стаціонарно-неблагополучних природних вогнищах.

Література

1. Білецький Є.М. Історія закономірності і прогнозування масового розмноження шкідливих комах// Науково – інформаційний вісник АН ВО України. Київ, 2011. – №1 (72). С. 69-75.
2. Вирусные болезни животных/ В.Н. Сюрин, А.Я. Самойленко, Б.В. Соловьев, Н.В. Фомина. – М.:ВНИТИБП, 1998. – 928 с.
3. Гришок Л.П. Стан профілактики та контролю сказу в Україні та завдання на перспективу/ Л.П. Гришок, В.В. Недосеков, О.В. Подалка, І.М. Полупан// Ветеринарна медицина України. – 2005. - № 11. – С. 7-10.
4. Джупина С.И. Теория эпизоотического процесса// Ветеринария. – 1997. – № 2. – С. 15-19.
5. Конопаткин А.А., Бакулов И.А., Нуйкин Я.В. и др. Эпизоотология и инфекционные болезни

- сельскохозяйственных животных. – М.: Колос, 1984. – 544 с.
6. Косенко М.В., Горжеев В.М., Авдосьева И.О. и др. Актуальные вопросы профилактики бешенства // Ветеринарная медицина Украины. – 2000. - № 6. – С. 13-14.
 7. Литвин В.П., Полищук В.В. Епізоотологічні аспекти прояву сказу в регіонах України та заходи боротьби // Аграрний вісник Причорномор'я. Збірних наукових праць ОДАУ. Вип. 21. – 2003. – С. 54-62.
 8. Макаров В.В. Эволюционно-экологические элементы эпизоотологии // Вестник РАСХН. – 1998. – № 4. – С. 18-21.
 9. Недосеков В.В. Антирабінні вакцини в ветеринарній медицині / В.В. Недосеков, І.М. Полупан, Л.П. Гришок, М.Ю. Іванов // Бюлетень ІВМ УААН «Ветеринарна біотехнологія». – 2007. – № 11. – С.141-150.
 10. Павленко Н.С., Троценко З.И. Некоторые аспекты эпизоотологии бешенства в Украине // Ветеринарная медицина Украины. – 2000. – № 2. – С. 18-19.
 11. Таршис М.Г., Ковалев Н.А., Кузнецов П.П. Бешенство животных. Минск, Урожай. – 1990. – 174 с.
 12. Ярчук Б.М., Вербицкий П.І., Литвин В.П. і ін.. Загальна епізоотологія. – Біла Церква, 2002. – 656 с.
 13. Zoonoses // WHO. Veterinary public Health Unit/ Publications and Dements. – 1995.

К ПРОБЛЕМЕ БЕШЕНСТВА В УКРАИНЕ

Литвин В.П., д.вет.н., профессор infection_chair@twin.nauu.kiev.ua

Полищук В.В., к.вет.н., доцент vpol@vet.com.ua

Литвиненко В.М., к.вет.н., доцент infection_chair@twin.nauu.kiev.ua

Грек О.В., магистрант, infection_chair@twin.nauu.kiev.ua

НУБИП Украины, г. Киев

Аннотация. Сложная эпизоотическая и эпидемическая ситуация по бешенству в Украине - ежегодные вспышки среди животных и смертельные случаи среди людей, требуют особого внимания специалистов ветеринарной и медицинской науки, и необходимость проведения комплексных мер борьбы, включая и пероральную иммунизацию диких животных в эпизоотических природных очагах.

Ключевые слова: бешенство, эпизоотология, эпидемиология.

THE PROBLEM RABIES IN UKRAINE

Lytvyn V.P., DVM, professor infection_chair@twin.nauu.kiev.ua

Polishchuk V.V. Cand. Sc. (vet.), associate profess. vpol@vet.com.ua

Lytvynenko V.N. Cand. Sc. (vet.), associate profess infection_chair@twin.nauu.kiev.ua

Grek O.V., Master infection_chair@twin.nauu.kiev.ua

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Summary. Complicated epizootic and epidemiological situation of rabies in Ukraine - the annual outbreaks among animals and deaths among people require special attention of specialists of veterinary and medical science, and the need for a complex methods of struggle, including the oral immunization of wild animals in epizootic places of infection.

Key words: rabies, epizootology, epidemiology.